

Hadithi

Kutoka kwa Hudhayfah, Mwenyezi Mungu amuwiye radhi, amesema:

1

Tulikuwa pamoja na Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akasema: Ni nani kati yenu aliyemsikia Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam akitaja mitihani?

2

Baadhi ya watu wakasema: Tulimsikia, akasema Hudhayfah: Labda mnakusudia fitna ya mtu kukhitalifiana na familia yake na jirani yake? Wakasema: Ndiyo. Akasema: Hayo huondoshwa na swala, saumu na sadaka.

3

Lakini ni nani miongoni mwenu aliyemsikia Mtume Rehema na Amani zimshukie akitaja yale yanayopeperusha mawimbi ya bahari? Hudhaifa akasema: Basi akawanyamazisha watu wakanyamaza, nikasema: Mimi ndiye, Mtume Alisema: Wewe ndio!

4

Hudhayfah amesema: “Nilimsikia Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam akisema: “Majaribu yanawasilishwa kwenye nyoyo kama ukili wa mkeka mmoja baada ya mwingine.

5

Moyo wowote utakaoipokea fiitna, doa jeusi litawekwa ndani yake, na moyo wowote utakaoipinga, doa jeupe linapigwa ndani yake.

6

Mpaka nyoyo zinakuwa katika aina mbili: Nyeupe kama Safa, na hakuna fitna itakayomdhuru kwa muda ambao mbingu na ardhi zitadumu. Na nyingine ni nyeusi tii kama chungu kilichofunikwa, haujui wema. Na wala haukemei uovu isipokuwa kwa kile ulichokunywa kutokana na matamano yake.

7

Hudhayfa akasema: Nikamueleza kuwa: Kuna mlango uliofungwa baina yako na fitna, unakaribia kuvunjika. Omar akasema: kuvunjika!, Umkose baba yako? ungekuwa umefunguliwa, bila shaka ungerejeshwa. Nikasema: Hapana, utavunjika. Na nikamwambia: Kwamba mlango huu ni mtu atauawa au atakufa, pasina kosa lolote ⁽¹⁾.

1 Imepokewa na Muslim (144).

Ayah

Mwenyezi Mungu amesema:

- ﴿Na wao wakiona kila Ishara hawaiamini. Wakiiona njia ya uwongofu hawaisiki kuwa ndiyo njia; lakini wakiiona njia ya upotofu wanaishika kuwa ndiyo njia. Hayo ni kwa sababu wamezikanusha Ishara zetu, na wameghafilika nazo.﴾ [Al-A'raf: 146].
- ﴿Na jikingeni na Fitna ambayo haitowasibu waliodhulumu peke yao kati yenu. Na jueni kuwa Mwenyezi Mungu ni Mkali wa kuadhibu.﴾ [Al-Anfal: 25].
- ﴿Na simamisha Sala katika ncha mbili za mchana na nyakati za usiku zilizokaribu na mchana. Hakika mema huondoa maovu. Huu ni ukumbusho kwa wanaokumbuka.﴾ [Hood: 114].
- ﴿Je! Umemwona aliyefanya matamano yake kuwa ndiye mungu wake, na Mwenyezi Mungu akamwacha apotee pamoja na kuwa ana ujuzi, na akapiga muhuri juu ya masikio yake, na moyo wake, na akambandika vitanga machoni mwake? Basi nani atamwongoa huyo baada ya Mwenyezi Mungu? Basi hamkumbuki.﴾ [Al-Jathiyah: 23].

Msimulizi

Ni: Abu Abdullah, Hudhaifa bin Al-Yaman bin Hasel bin Jaber, yeye na baba yake walihama kwenenda kwa Mtume Swalla Allaahu alayhi wasallam. Alisilimu na akataka kushiriki vita vya Badr, lakini washirikina wakamzuia, lakini alishiriki vita vya Uhud na Al-Khandaq, na zaidi, alifariki mwaka (36 AH) ⁽¹⁾.

Muhtasari

Mtume, rehema na amani ziwe juu yake, alieleza kwamba sala, sadaka, na amali njema hufuta madhambi, na pia akasema kwamba mitihani humfuata mja. Akitumbukia humo moyo wake unakuwa mweusi kiasi kwamba hajui lililojema na wala hatakemea mabaya, bali anakuwa mfuasi wa matamano yake. Na akiepukana nayo, moyo wake unakuwa safi, na hakuna majaribu yatakayomdhuru.

1 Tazama ufafanuz wake katika: “Ma’rifat al-Sahaba” cha Abu Naim (2/686), “Al-Isti’ab fi Ma’rifat al-Ashab” cha Ibn Abd al-Barr (1/334), “Asad al-Ghaba” cha Ibn al-Athir (1/468).

Ufahamu

1

Wasiwasi wa Maswahaba Mwenyezi Mungu awe radhi nao, ulizidi katika kusoma elimu na kuhifadhi Hadith za Mtume rehma na Amani zimshukie. Huyu Farouk Omar radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake anajadiliana na maswahaba wa Mtume rehma na amani ziwe juu yao, Hadithi za Mteule Mtume, rehema na Amani zimshukie, na kuwauliza kuhusu hadithi ya fitna, kwa ajili ya kusoma au kukumbusha na kuwaidhi.

2

Baadhi ya masahaba waliokaa wakasema: Tumeisikia kutoka kwake, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na Amani. Hivyo Umar akawauliza kama wanamaanisha Hadith ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam: “Mtihani wa mtu katika familia yake, mali yake, na nafsi yake, na kuzaliwa kwake, na jirani yake, yote hiyo inaondoshwa na Saumu, na Swala, na Sadaka, na kuamrisha wema, na kukemea ubaya”⁽¹⁾, wakasema maswahaba Ndiyo, hivyo ndivyo tunavyoamaanisha, Omar radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akasema: Hayo hufutwa na swala, saumu na sadaka, basi jambo lake ni rahisi. Kama ilivyojumuishwa katika kauli ya Mtume, amani iwe juu yake: “Swala tano za kila siku, Ijumaa hadi Ijumaa, na Ramadhani hadi Ramadhani ni kafara ya yaliyo baina yake ikiwa yataepukika madhambi makubwa”⁽²⁾.

Na mtihani wa mtu katika familia yake, mali zake, nafsi yake na mtoto wake ni kwamba mja anafanya kwa ajili yao yale yanayomkasirisha Mwenyezi Mungu Mtukufu kwa kufanya madhambi na kuacha faradhi, kama alivyothibitisha Mwenyezi Mungu kwa kauli yake: “Hakika mali zenu na watoto wenu ni mtihani, na Mwenyezi Mungu ana malipo makubwa” [Al-Taghabun: 15].

Na mtihani kwa jirani yake ni kumwonea wivu kwa ajili ya Baraka na neema zake, au kuangalia makosa ya jirani yake, ambayo hakuna mtu mwingine anayeweza kuona⁽³⁾.

3

Omar, radhi za Mwenyezi Mungu ziwe juu yake, akasema: Siitaki Hadithi hiyo, bali nataka fitna ya jumla inayowashinda watu wote na huja kwa kishindo na mfululizo kama mawimbi ya bahari, basi ni nani kati yenu aliyehifadhi hadith hiyo? Watu walikaa kimya wakiwa hawana ujuzi wowote wa yale aliyosema al-Faaruuq, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, Hudhayfah, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akasimama na kusema: “Nimeisikia hadithi hiyo, Omar akasema, akimsifu: “Mungu ndiye baba yako.” Ni neno ambalo Waarabu hulisema kama njia ya heshima na utukufu, kama ilivyo kazi yao kuongeza vitu kwa Mwenyezi Mungu Mtukufu, ndivyo wanavyosema: Nyumba ya Mwenyezi Mungu, ngamia-jike wa Mwenyezi Mungu Wanamsifu baba yake kwa kumzaa mtu kama huyo.

4

Hudhayfah, radhi za Mwenyezi Mungu zimshukie, akasimulia hadith, ambayo inasemekana kwamba msukosuko hushuka juu ya nyoyo bila ya kupumzika, lakini hushuka kwa kufuatana, kama vijiti vya mkeka. Mtengeneza mkeka huunganisha vijiti pamoja, huvishona, na kuvifuma pamoja bila pengo.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (7096) na Muslim (144).

2 Imepokewa na Muslim (233).

3 Irshad al-Sari cha al-Qastalani (1/480).

5

Iwapo moyo umejaa fitna hii, huwekwa doa jeusi katika moyo wake, na moyo ukikataa na ukajikinga kwa Mwenyezi Mungu kutokana nayo, huwekwa alama nyeupe ndani ya moyo wake.

Na nukta hiyo nyeusi ni daraja iliyomo nyoyoni katika kauli yake Mola Mtukufu: “Hasha! Bali yale waliyokuwa wakiyachuma yametia kutu juu ya nyoyo zao” [Al-Mutaffifin: 14].

6

Kwa hivyo, fitina na athari zake hutokezea katika moyo wa Muumini, nukta nyeupe juu ya moyo wa Muumini, na juu ya moyo wa kafiri nukta nyeusi, mpaka watu wawe na nyoyo aina mbili; Moyo mweupe ni kama jiwe laini, haudhuriwi na majaribu kwa muda wote ambao mbingu na ardhi zipo, kama vile mvua, vumbi au vitu vingine vinavyoanguka juu yake, haidhuru jiwe laini, kama alivyosema Mwenyezi Mungu mtukufu: “Basi mfano wake ni kama mfano wa jabali ambalo juu yake pana udongo, kisha likapigwa na mvua kubwa, ikaliacha tupu” [Al-Baqara: 264]. Na moyo mwingine ni mweusi na wenye kiza, umechomwa na vumbi, kwa hivyo moyo huu hauna faida yoyote inayotarajiwa, kama chungu kilichofunikwa kisichohifadhi maji, na vishawishi vinavyorundikana juu ya moyo huo mpaka silika yake ikageuzwa. kutojua lililojema au kukemea maovu, bali hufuata matamano yake, kuamrisha kuasi na kukataza utifu.

7

Kisha Hudhayfah anamtuliza Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi nao wote wawili; hana khofu juu ya hilo; kwakuwa baina yake na yeye kuna kizuizi kinachomzuia. Hata hivyo, kizuizi hicho kitavunjwa hivi karibuni, hivyo Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, akasema: Je, utavunjwa au kufunguliwa? Lau ungefunguliwa ingewezekana kuifunga tena. Hudhayfah Mwenyezi Mungu awe radhi naye akasema: Bali utavunjwa, na ukivunjwa, kizuizi hakitasimama baina ya watu na fitna. Na makusudio ya mlango huu ni kufa mtu, ambaye alikuwa kizuizi cha ugomvi, hivyo akifa, ni rahisi kushambuliwa. Na aliyoyasema Hudhayfah, ni elimu aliyojifunza kutoka kwa Mtume wa Mwenyezi Mungu Swalla Allaahu alayhi wa sallam. Haitokani na makosa ya watu na ushirikina, wala kutoka kwa maneno ya Watu wa Kitabu na watu wa maoni.

Na usemi wa Umar: “Huna baba” ni miongoni mwa maneno ya Waarabu yanayoashiria kuwahimiza watu kufanya jambo fulani. Baba humlinda mwanawe kutokana na balaa na madhara, kwa hivyo baba yake akifa, hakuna mtu mwingine anayepaswa kujilipa, kwa hivyo maana ni: kuwa makini na jambo hilo na uwe macho.

Na ikaja katika Hadiyth nyingine kwamba walimuuliza Hudhayfah, amani iwe juu yake, kuhusu mlango huo, na akasema: Mlango ni Omar. Na akawaambia kuwa Umar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, analijua hilo ⁽¹⁾.

Hadithi hii ni moja ya dalili za utume wake, amani iwe juu yake. Kwani, kwa kuuawa shahidi Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, fitna nyingi zilitokea, ya kwanza ikiwa ni uasi wa watu dhidi ya Uthman, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, na kuuawa kwake, kisha fitna baina ya maswahaba wakati wa Ali, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, na kudhihiri nyota za Makhawariji, Murji’ah, na Mashia wenye msimamo mkali.

1 Imepokewa na Al-Bukhari (1435).

Mafunzo

1

(1) Maswahaba, Mwenyezi Mungu awe radhi nao, walikuwa na shauku ya kusoma elimu na Hadithi za Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam, na wasiwasi wa dunia haukuwashughulisha katika hilo. Kila Muislamu anapaswa kufuata mfano wao katika hamu yao ya elimu.

2

Kila mlinganiaji na muelimishaji kuyarejea Maneno ya Mtume Swalla Allaahu alayhi wa sallam pamoja na watu na awashirikishe katika Hadith. Hili lina manufaa zaidi kwao, na ni bora kwao kusikiliza maneno yaliyowasilishwa.

3

Wanachuoni, na walinganiaji wanapaswa kuzingatia anuani muhimu zinazogusa mahitaji ya watu, na wasijikite kwenye mambo ambayo hayana umuhimu mkubwa au mambo ambayo hayana athari kubwa katika maisha ya watu.

4

Inajuzu kwa mtu kuwa na nia ya kutafuta mojawapo ya matawi ya elimu baada ya kupata elimu ya lazima ambazo ni wajibu kwa kila Muislamu; Iwapo mwanafunzi anaelewa masharti ya lazima ya Sharia, basi inajuzu kwake kujishughulisha na sayansi ya lugha, tiba, uhandisi au sayansi nyinginezo zenye manufaa, au amebobea katika sehemu moja ya Sharia kama vile fiqhi, tafsiri, hadithi, imani na mengineyo. Omar, Mwenyezi Mungu amfikishie rehema na amani, alikuwa akihusika na swali kuhusu Hadiyith za fitna hasa, kama vile Hudhayfah, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alivyokuwa akihusika na hadithi za fitna kwa kuogopa kuangukia humo.

5

Hakuna hata mmoja katika Maswahaba aliyethubutu kumsema uongo Mtume rehema na amani zimshukie kwa kusema maneno ambayo hakuyasikia kutoka kwake, na ndio maana walinyamaza pale Omar, Mwenyezi Mungu awe radhi naye, alipowauliza ili Asitoe fatwa bila ya elimu au kubishana juu ya asichokuwa na ujuzi nacho.

6

Namna yoyote utakavyotenda mabaya na madhambi, basi kuwa mwepesi kutubia, na utubu, na ulipe mema; inafuta matendo maovu na kufidia.

7

Mtafuta elimu asione haya kujibu swali au kutoa fatwa katika mambo anayoyajua hukumu yake na dalili iko wazi kwake, na hakuna kizuizi cha kumzuia kufanya hivyo.

8

Waelimishaji na walinganiaji wanapaswa kuwazawadia wanafunzi wenye vipaji kwa kile kinachowahimiza kukamilisha ari yao ya elimu, na uchache wa hayo ni kuwatia moyo, hamasa na dua.

9

Mitihani hupita juu ya nyoyo na hakuna kinga kwayo ila kumuamini Mwenyezi Mungu. Basi rejeeni Kwake wakati wa mafanikio, naye atakujueni katika dhiki.

10 Jihadharini na majaribu na maasi; Inaendelea kutia doa jeusi katika moyo hadi moyo unapigwa muhuri wa uovu.

11 Iwapo umefanya dhambi au uovu, basi fanya haraka kutubu na umrudie Mwenyezi Mungu. Mungu Mwenyezi atakufutia zile nukta nyeusi kutoka kwako.

12 Tenda mema zaidi, na jihadhari na fitna, iwe ndogo au kubwa. Kwa hivyo, moyo wako utakuwa mweupe, na majaribu au tamaa haitaathiri.

13 (6) Jikinge kwa Mwenyezi Mungu na watu wapotevu; Hawaoni ila uovu tu, na hawafuati ila upotofu na matamano.

14 Kamwe usidharau majaribio na dhambi; Bado iko kwa mja mpaka ifute silika yake na kuuvunja moyo wake, hivyo anakuwa mtumwa wa matamano yake.

15 Nyoyo ni nne: Moyo mtupu, ambao ndani yake mna taa inayochanua, na huo ndio moyo wa Muumini, Na moyo uliofungwa, na huo ndio moyo wa kafiri, na moyo uliopinduliwa, na huo ni moyo wa mnafiki, ulijua haki kisha ukaipinga, na ukaona haki na kujitia hauoni, Na moyo unaotolewa na mambo mawili: kiini cha imani, na kiini cha unafiki, na ni pale anaposhindwa na vyote viwili⁽¹⁾ Basi jichagulie moyo upi unaoutaka!

16 Muumini azidishe imani na yaqini kwa Mwenyezi Mungu na Mtume wake, rehma na amani zimshukie. Hazungumzi kwa matamano, na katika kila Hadiyth ambayo unaona dalili za unabii zinazokata shaka za watu wa ukafiri na udanganyifu wao.

Amesema mshairi:

Niliona dhambi zinaua mioyo = inaweza kurithisha udhalili

Na kuacha madhambi ni uhai wa nyoyo = na ni bora kwako kuacha maasi.

1 “iighathat allahfan min masayid alshaytan” cha Ibn al-Qayyim (1/12).

